

FACTSHEET 2020 STEVIG OUDERSCHAP ZUID-LIMBURG

PROGRAMMA STEVIG OUDERSCHAP IS EEN ONDERDEEL VAN KANSRIJKE START EN DRAAGT BIJ AAN DE TRENDBREUK ZUID-LIMBURG

UITGANGSPUNTEN EN KADER

Hardnekkige gezondheidsachterstanden

Zuid-Limburg kent hardnekkige gezondheidsachterstanden die vaak van generatie op generatie worden doorgegeven. In deze regio vinden meer vroeggeboortes plaats, is de gezondheid van het kind slechter, zijn er meer tienerzwangerschappen en is er meer sprake van kinderarmoede dan elders in het land.

Kansrijke Start Zuid-Limburg

Om de achterstanden in te lopen en alle kinderen de best mogelijke start te geven werken de 16 Zuid-Limburgse gemeenten sinds 1 januari 2019 gezamenlijk aan het actieprogramma Kansrijke Start Zuid-Limburg. Ze investeren in het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van de jeugd. Stevig Ouderschap is een onderdeel van Kansrijke Start Zuid-Limburg en draagt bij aan het bereiken van de Trendbreuk in Zuid-Limburg. Zie ook: www.trendbreukzuidlimburg.nl

trend breuk
zuid-limburg

INHOUD

▶
PROGRAMMA
DOELGROEP
KERNELEMENTEN
BEWEZEN EFFECTIEF

▶
AANMELDING
WERKWIJZE
TRAINING

▶
**DE MOEDER VAN
BABY TESS**

▶
RESULTATEN
PRAKTISCHE UITVOERING

▶
**SAMENWERKING MET
NETWERKPARTNERS**

▶
VOORUITBLIK

PROGRAMMA

Stevig Ouderschap gaat om preventieve zorg voor gezinnen met een minder makkelijke start en wordt uitgevoerd door Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg, een onderdeel van de GGD Zuid Limburg.

Het programma gaat uit van de eigen kracht, eigen behoeften en eigen invulling van het ouderschap van (aanstaande) ouders waardoor er een passende individuele begeleiding plaatsvindt.

Ouders worden ondersteund door een daartoe opgeleide Stevig Ouderschap verpleegkundige.

Stevig Ouderschap draagt bij aan een positieve en veilige opvoeding. Deze methodiek is in Nederland ontwikkeld en gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaringen.

DOELGROEP

Stevig Ouderschap biedt extra ondersteuning aan (aanstaande) gezinnen waar de omstandigheden moeilijker zijn dan gemiddeld. De oorzaken hiervan zijn onder meer een belastende voorgeschiedenis, persoonlijke problemen, onvoldoende steun in hun omgeving en bezwarende omstandigheden zoals negatieve ervaringen met de eigen opvoeding. De ervaring leert dat juist deze gezinnen baat hebben bij vroegtijdige steun. Zodat ernstige opvoedproblemen die uiteindelijk kunnen leiden tot kindermishandeling, tijdig worden gesignaleerd en voorkomen. Voor Stevig Ouderschap geldt dat gemiddeld 5-7% van het aantal geboorten per gemeente tot de doelgroep behoort.

5 - 7%

**VAN HET AANTAL GEBOORTEN PER GEMEENTE
BEHOORT TOT DE DOELGROEP**

KERNELEMENTEN

Gezinnen met een minder makkelijke start krijgen door Stevig Ouderschap een steuntje in de rug. Het programma draait om gezond opgroeien en opvoeden, problemen normaliseren en het risico op ernstige opvoedproblemen en kindermishandeling verkleinen.

Door het verbeteren, versterken en vergroten van:

- een positieve en veilige opvoeding
- zelfvertrouwen, zelfredzaamheid en het sociale netwerk

BEWEZEN EFFECTIEF

In Nederland wordt sinds 2005 gewerkt met het programma Stevig Ouderschap. Er is wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de effecten en die laten het volgende zien:

- het risico op ernstige opvoedingsproblematiek neemt af
- betere fysieke en psychosociale ontwikkeling
- meer empathische interactie en minder fysieke strafmaatregelen
- vroegtijdige toeleiding naar minder zware zorg
- ouders zijn beter toegerust voor het ouderschap

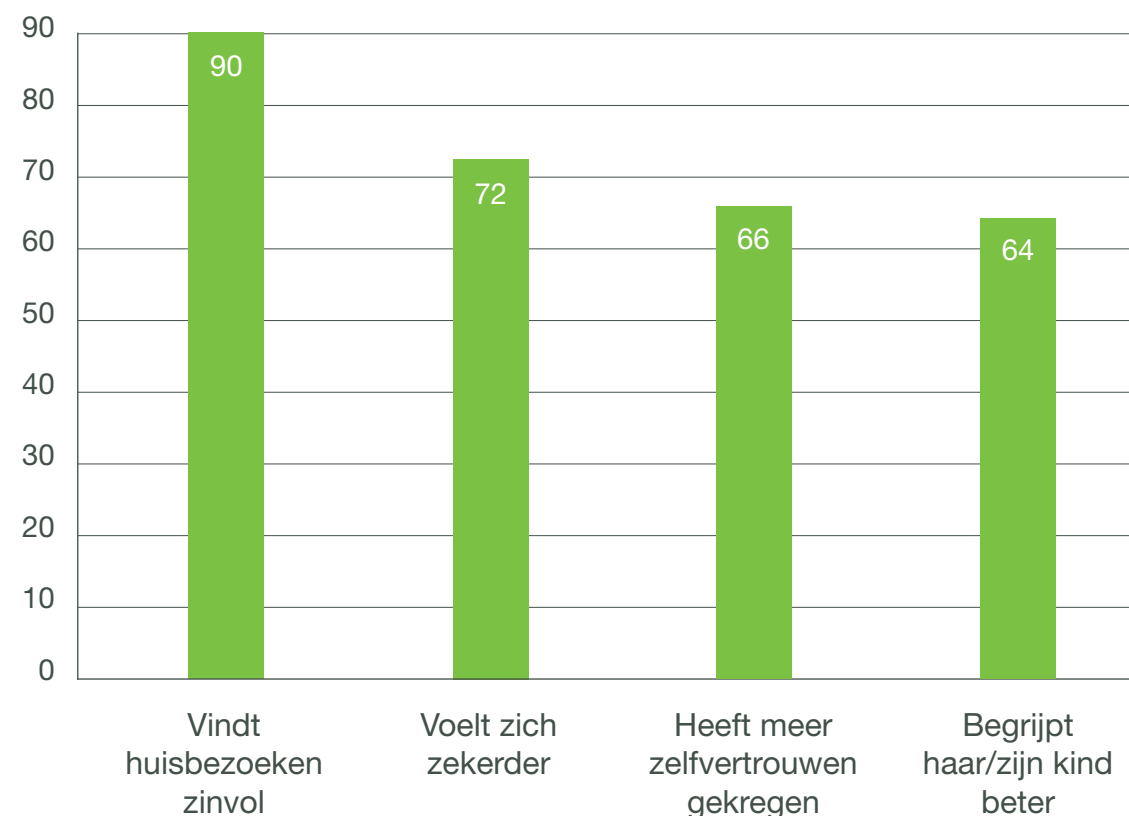
Deze resultaten zijn toe te schrijven aan de manier waarop Stevig Ouderschap verpleegkundigen ouders ondersteunen met:

- positieve bekrachtiging
- passende pedagogische adviezen
- gedragsobservatie en het tonen van voorbeeldgedrag
- motiverende gesprekken
- aandacht voor de ouder(s) en aansluiten bij hun leefwereld
- (gezondheids)voorlichting

Een ouder:

“Door de gesprekken heb ik vertrouwen gekregen en durf ik het ouderschap aan.”

LANDELIJK ONDERZOEK ONDER OUDERS (%)

Kinderen van ouders die hebben meegedaan aan Stevig Ouderschap ontwikkelen zich lichamelijk en sociaal-emotioneel beter. Ouders geven aan dat zij door Stevig Ouderschap de ontwikkeling van hun kind beter begrijpen en hun gezin daardoor meer in balans is. Ook hebben ze meer vertrouwen in zichzelf als ouder. Vijf jaar nadat huisbezoeken zijn afgesloten zeggen zij dit nog steeds.

AANMELDING

Ouders die in aanmerking komen voor Stevig Ouderschap kunnen op diverse manieren in beeld komen bij de Jeugdgezondheidszorg:

- prenataal via de aanstaande ouder(s) zelf of netwerkpartners
- postnataal via de selectievragenlijst, jeugdverpleegkundige, ouder(s) zelf, of netwerkpartners

Deelname van ouders is vrijwillig. Er zijn voor hen geen kosten aan verbonden.

WERKWIJZE

De ondersteuning bestaat uit circa 4 prenatale en/of 6 postnatale huisbezoeken door de Stevig Ouderschap verpleegkundige tot het kind ongeveer 2 jaar is. Daarnaast heeft de Stevig Ouderschap verpleegkundige regelmatig contact met de ouders via de telefoon of WhatsApp.

Tijdens de huisbezoeken krijgt de jeugdverpleegkundige een beter beeld van de gezinssituatie en kan zij gerichte, passende ondersteuning bieden. Het gaat om het zo snel mogelijk signaleren en weer normaliseren van beginnende opvoed- en opgroei problemen, ontzorgen en bijdragen aan de versterking van de eigen kracht van gezinnen. De verpleegkundige luistert, denkt mee en coacht ouders.

De volgende onderwerpen komen meestal aan bod:

- de ontwikkeling van het kind, de opvoeding en stimulerende rol van de ouders
- het ouderschap en de combinatie met werk, partnerschap en sociaal netwerk
- de eigen jeugd en de keuze voor een opvoedstijl
- informatie over instanties en beschikbaar hulpaanbod in de regio

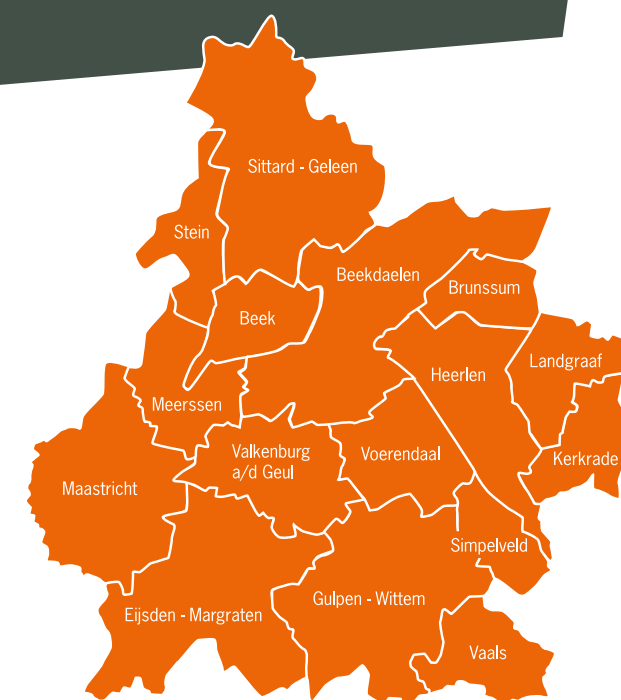
TRAINING

In Zuid-Limburg zijn 7 Stevig Ouderschap verpleegkundigen werkzaam. Dat zijn ervaren jeugdverpleegkundigen van de GGD die aanvullend een speciale opleiding hebben gevolgd.

Een Stevig Ouderschap verpleegkundige:

“De kracht van Stevig Ouderschap is dat we naast de ouder staan. Met de voeten in de modder, zonder oordeel en met alle aandacht voor de ouder. En van daaruit gaan we bouwen aan een veilige en gezonde opvoeding van het kind met de ouder als regisseur.”

7 STEVIG OUDERSCHAP VERPLEEGKUNDIGEN IN ZUID-LIMBURG

DE MOEDER VAN BABY TESS

Tess is het eerste kindje van haar vader en moeder. Moeder van begin twintig is erg onzeker en zit met veel vragen, maar heeft geen netwerk om op terug te vallen. Contacten buiten de deur zijn er weinig. Ook niet met haar eigen moeder. Beide ouders van Tess zijn werkloos. Moeder belde vaak met het consultatiebureau van de Jeugdgezondheidszorg. Zo kwam het gezin in beeld van de Stevig Ouderschap verpleegkundige. Per gezin bekijkt deze verpleegkundige wat er nodig is. In dit geval lagen de vragen en zorgen vooral bij de moeder. De begeleiding richtte zich dan ook vooral op haar. Vader sloot af en toe aan.

Een warme gezinsband? Bij moeder thuis was er geen sprake van. Knuffelen? Vanwege ervaring met incest associeert moeder dat met iets dat hele nare gevolgen kan hebben. Vader heeft zelf een belastende jeugd achter de rug en kan zijn partner hierbij niet helpen. Het is moeilijk om met zo'n verleden een band met je baby op te bouwen. Helemaal als je het niet van nature in je hebt.

Het begin van het traject van Stevig Ouderschap is zwaar voor moeder, maar ze ontwikkelt zich snel. De Stevig Ouderschap verpleegkundige praat met haar over haar jeugd en geeft haar bevestiging waardoor haar zelfvertrouwen groeit. Ze leert moeder om knuffelen een andere betekenis te geven en helpt haar met het leggen van contact. Samen gaan ze naar het moedertrefpunt 'Sjpruutcafé'.

Tess is inmiddels 1 jaar. En het gaat goed! Trots appt moeder de Stevig Ouderschap verpleegkundige foto's van haar kleine meid die haar eerste stapjes zet. Moeder staat veel positiever in het leven, heeft zelfvertrouwen en durft op haar eigen gevoel te vertrouwen. Ze heeft geleerd om affectie te tonen en kan liefdevol omgaan met haar kindje. Ze ziet de behoefte van Tess en kan daarop inspelen. Maandelijks gaat ze nu alleen naar het Sjpruutcafé waar ze een paar leuke vriendschappen aan heeft overgehouden.

Hoe verloopt de jeugd van kinderen als Tess als er geen steun is vanuit Stevig Ouderschap? Door onzekerheid en angst om dingen fout te doen kan een moeder de signalen van haar kind niet meer goed herkennen. De Stevig Ouderschap verpleegkundige ziet dat kinderen dan in zichzelf gekeerd of opstandig kunnen raken, omdat ze geen reactie krijgen als ze aandacht vragen. Ze worden stiller of bozer en hun ontwikkeling stagneert op alle gebieden. Als ze zelf kinderen krijgen, lopen ze tegen dezelfde problemen aan als hun ouders. Want wat je niet hebt geleerd, kun je ook niet doorgeven aan je eigen kinderen. Het programma Stevig Ouderschap is erop gericht die trend te doorbreken.

Vanwege de privacy van het gezin is Tess een gefingeerde naam.

DE STEVIG OUDERSCHAP VERPLEEGKUNDIGE DRAAGT BIJ AAN:

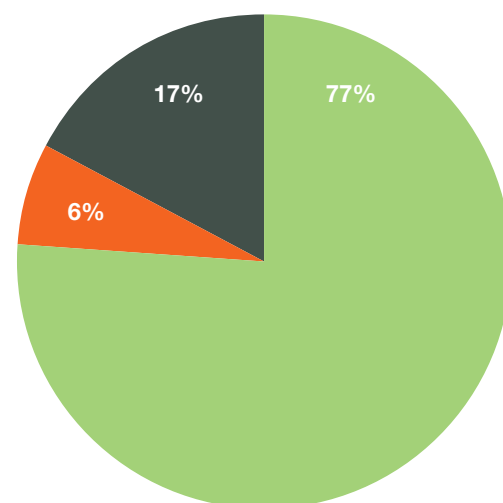

RESULTATEN PRAKTISCHE UITVOERING

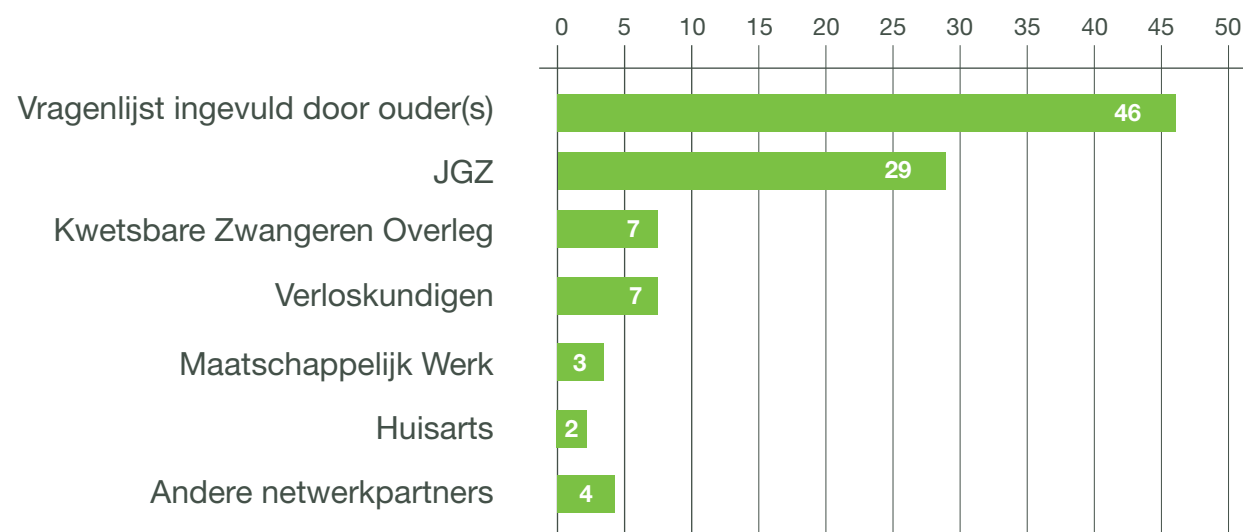
Na de opstart in 2019 was 2020 het eerste volledige jaar waarin Stevig Ouderschap is uitgevoerd. De hier gepresenteerde resultaten hebben betrekking op 2020.

98 OUDERS DIE IN EEN BEGELEIDINGSTRAJECT ZITTEN OF HEBBEN GEZETEN

- Ouders in begeleiding
- Ouders vroegtijdig gestopt
- Overige redenen

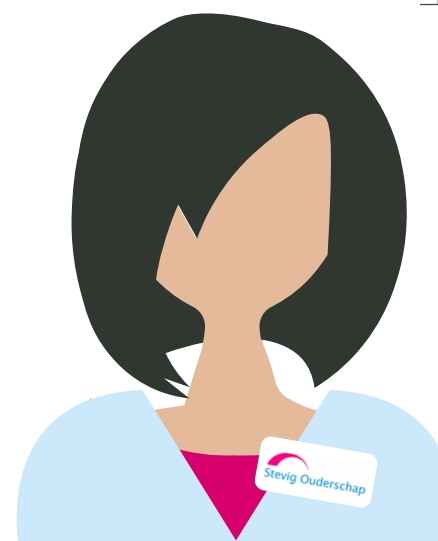
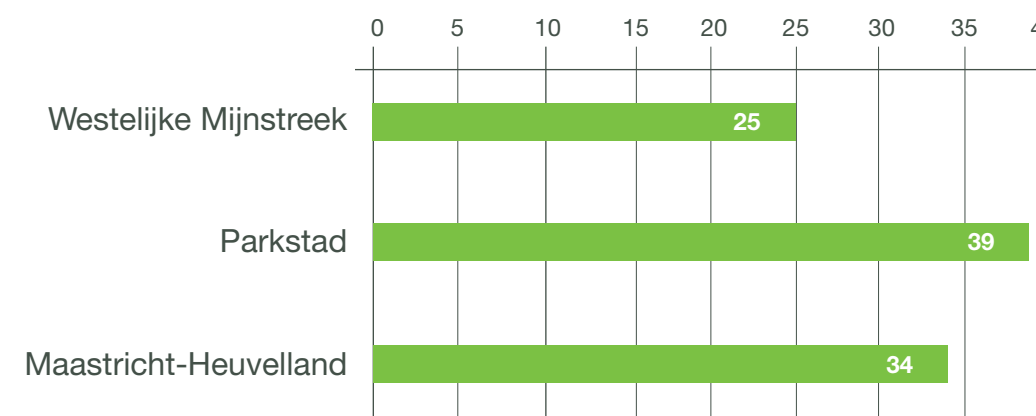
SOORT VERWIJZINGEN

Eerder stoppen

De meeste ouders volgen het hele traject. Sommige ouders stoppen eerder. Zij hebben voldoende ondersteuning en handvatten gekregen om de opvoeding op eigen kracht te kunnen oppakken. Daarnaast zijn andere redenen waarom ouders met het traject stoppen. Er is bijvoorbeeld andere zorg nodig, er is sprake van verhuizing of uithuisplaatsing of er zijn persoonlijke omstandigheden waardoor er geen ruimte meer is voor dit traject.

AANTAL STEVIG OUDERSCHAP TRAJECTEN IN DE SUB-REGIO'S ZUID-LIMBURG

RESULTATEN PRAKTISCHE UITVOERING

Een ouder:

“Het lukt elke keer zo op als we elkaar hebben gesproken. Het geeft mij bevestiging dat ik het goed doe.”

Reden van deelname aan Stevig Ouderschap

- zelf een belast verleden door bijvoorbeeld verwaarlozing of mishandeling
- geen goed voorbeeld hoe je een kind kunt opvoeden
- er is geen sociaal vangnet om op terug te vallen
- onzekerheid over het ouderschap
- stress door huidige omstandigheden

De waarde van preventie

Stevig Ouderschap is een preventieprogramma. Er wordt vroegtijdig hulp geboden aan ouders voor wie het ouderschap een grotere uitdaging is dan voor anderen. Zo worden problemen en nijpende situaties in een later stadium voorkomen. Soms hebben ouders enkel bevestiging of een steuntje in de rug nodig.

Lichte, normale hulp bij het opvoeden en opgroeien is beter en goedkoper dan af te wachten tot het misloopt. Deze proactieve insteek voorkomt veel leed in gezinnen en hoge kosten voor de maatschappij. Bijvoorbeeld: een uithuisplaatsing van een kind kost ongeveer € 40.000. Een traject van Stevig Ouderschap na de geboorte kost ongeveer € 2.484.

Als deze gezinnen geen begeleiding via Stevig Ouderschap krijgen dan is er sprake van:

5X meer meldingen bij Veilig Thuis

4X meer kans op conflicten en stress

2X meer kans op hyperactiviteit bij het kind

1,7X meer kans op gedragsproblemen

1,4X meer kans op sociale problemen bij het kind

Werkgebied Stevig Ouderschap

Stevig Ouderschap wordt door Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg in alle 16 gemeenten uitgevoerd.

40.000

**KOSTEN
UITHUISPLAATSING KIND**

2.484

**KOSTEN
TRAJECT STEVIG OUDERSCHAP**

SAMENWERKING MET NETWERKPARTNERS

Focus in 2019

In 2019 lag de focus op het informeren van gemeenten en netwerkpartners, het creëren van draagvlak en het opzetten van een samenwerking met het sociaal-maatschappelijk werkveld. Netwerkpartners zijn onder andere huisartsen, verloskundigen, Kraamzorg, Team Jeugd, MEE, Xonar, Maatschappelijk werk en Veilig Thuis.

Een netwerkpartner van Geboortezorg Limburg:

“Zo fijn deze korte lijn die wij over Stevig Ouderschap met de Jeugdgezondheidszorg hebben waardoor snel en adequaat de juiste zorg kan worden geboden.”

Covid-19

Begin 2020 is er vanwege Covid-19 een stagnatie geweest in de aanmeldingen. Na de zomerperiode zijn de aanmeldingen toegenomen. Ook netwerkpartners weten de Jeugdgezondheidszorg m.b.t. inzet van Stevig Ouderschap steeds beter te vinden. Maar ook om af te stemmen of Stevig Ouderschap een passend programma is bij de hulpvraag die zij hebben gekregen.

Verbinding

Stevig Ouderschap is onderdeel van Kansrijke Start en heeft daardoor verbindingen met andere programma's die in ontwikkeling zijn. Denk aan Knooppunten Kansrijke Start, prenatale huisbezoeken, brede risico-signalering (project Samen voor Gezondheid), [Centering Pregnancy](#).

De coördinatoren

De coördinatoren van Stevig Ouderschap besteden veel aandacht aan het onderhouden van contact met de netwerkpartners. Zij nemen eveneens deel aan het Kwetsbare Zwangeren Overleg en Hoog Risico Overleg binnen de 2 ziekenhuizen in Zuid-Limburg om zo de verbinding tussen de 1e en 2e lijn te kunnen leggen.

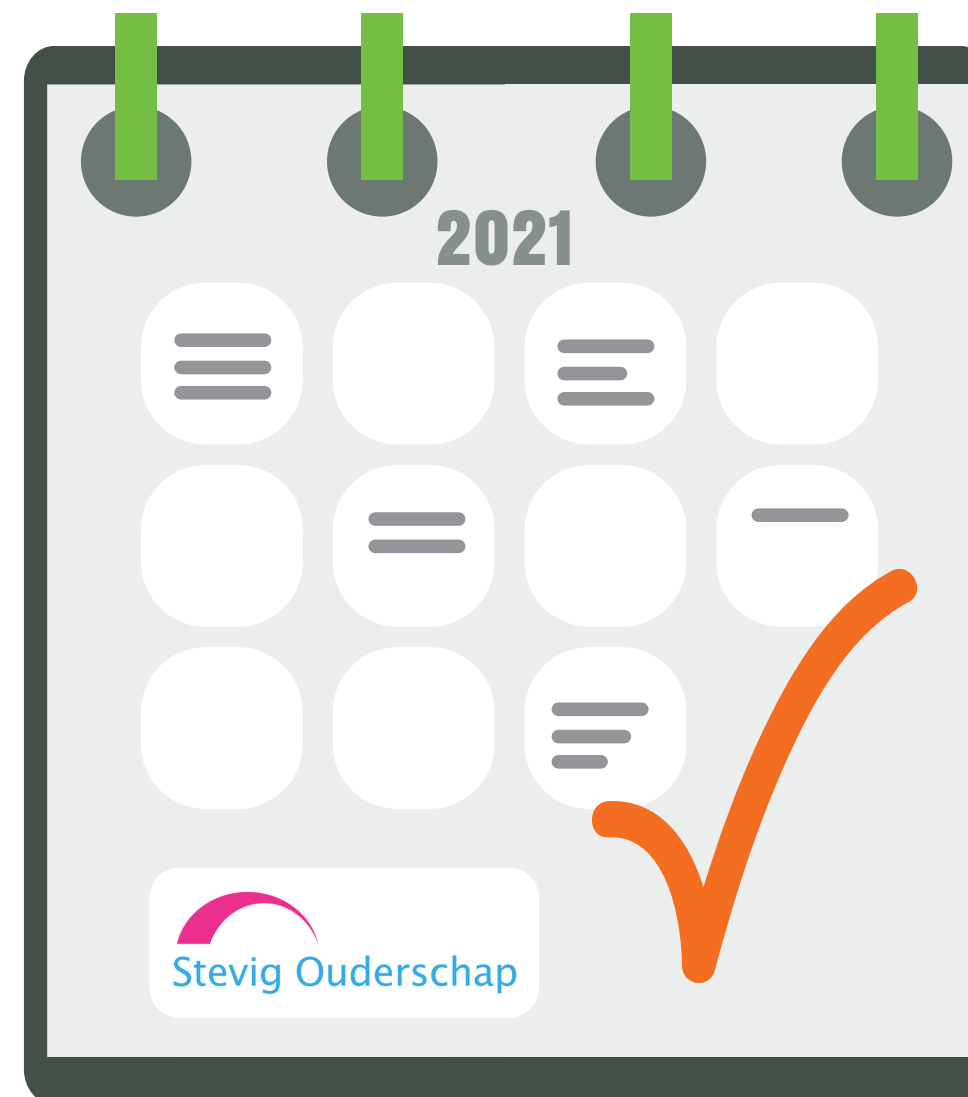
VOORUITBLIK

In 2021 investeert Stevig Ouderschap in:

- Stevig Ouderschap onder de aandacht blijven houden van de netwerkpartners
- Verbindingen leggen met andere programma's vanuit Kansrijke Start
- Opleiden van nieuwe Stevig Ouderschap verpleegkundigen
- Kwaliteitsborging voor Stevig Ouderschap verpleegkundigen door het volgen van supervisie en landelijke bijeenkomsten
- Continueren van de dialoog met opdrachtgevers over duurzame financiering
- Ingevulde evaluatieformulieren gebruiken om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren

Een casusregisseur Team Jeugd:

“Omdat deze ondersteuning aansluit bij de behoefte en mogelijkheden van de ouders merk ik dat zij hun ouderrol maximaal kunnen vervullen.”

COLOFON

Deze factsheet is een uitgave van GGD Zuid Limburg.
Overname van gegevens is toegestaan, mits voorzien van bronvermelding.

Redactie

Marja van Lierop, Jeugdgezondheidszorg Zuid Limburg

Eindredactie

Communicatie GGD Zuid Limburg

Vormgeving

Margret Reijnders | Creatieve Communicatie

Contact

De 3 coördinatoren van Stevig Ouderschap in Zuid-Limburg geven u graag meer informatie via stevigouderschap@ggdzl.nl of bel:

- Maastricht-Heuvelland: Karlijn Penders, M 06 20 26 81 13
- Parkstad: Reina Hettinga, M 06 18 35 33 45
- Westelijke Mijnstreek: Sylvia Knoops, M 06 22 86 24 84

GGD Zuid Limburg

Postbus 33, 6400 AA Heerlen

T 088 880 50 32 (Jeugdgezondheidszorg)

www.ggdzl.nl

Stevig Ouderschap is een onderdeel van Kansrijke Start en wordt mede mogelijk gemaakt door de Provincie Limburg en de gezamenlijke gemeenten in Zuid Limburg.

